

4. Туркот М.С. Мобілізаційна діяльність як засіб забезпечення воєнної безпеки України / М.С. Туркот // Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове видання юридичного факультету ДВНЗ «Запорізький національний університет». – Запоріжжя, 2015. – №2. – С. 197–199.

5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07 грудня 1984 р. № 8073-X // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page>

6. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2232-XII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2232-12/page>.

7. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21 жовтня 1993 р. № 3543-XII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3543-12>.

8. Степанов О.С. Розшук підозрюваного за новим кримінальним процесуальним кодексом України / О.С. Степанов // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 2. – С. 216–219.

9. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.

УДК 342.55

КОНЦЕПЦІЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ЯК ШЛЯХ ДО РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

THE CONCEPT OF DECENTRALIZATION AS A WAY FOR REFORM OF PUBLIC ADMINISTRATION ORGANIZATION IN UKRAINE

Георгієвський Ю.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,

начальник Головного управління юстиції у Харківській області

У статті аналізується концепція децентралізації як основа реформування організації публічної влади в Україні. Зазначається, що децентралізація забезпечить доступність та належну якість публічних послуг, та формулюються пропозиції для вдосконалення конституційного законодавства України. Обґрунтовуються пропозиції щодо визначення засад реформування організації публічної влади в Україні.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, органи виконавчої влади, функції органів місцевого самоврядування, децентралізація.

В статье анализируется концепция децентрализации как основа реформирования организации публичной власти в Украине. Отмечается, что децентрализация обеспечит доступность и надлежащее качество публичных услуг, и формулируются предложения по совершенствованию конституционного законодательства Украины. Обосновываются предложения относительно определения основ реформирования организации публичной власти в Украине.

Ключевые слова: органы местного самоуправления, органы исполнительной власти, функции органов местного самоуправления, децентрализация.

The article analyzes the concept of decentralization as a basis for reform of public administration in Ukraine. It is noted that decentralization will ensure the availability or quality of public services and formulates proposals for improvement of the constitutional law of Ukraine. Justified proposals for the definition of principles for reforming the public power organization in Ukraine.

Key words: local authorities, executive authorities, responsibilities of local authorities, decentralization.

Постановка проблеми. Одним із завдань конституційної реформи відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [1] є досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади. Доступність та належна якість публічних послуг, як зазначається в Концепції, забезпечуються шляхом оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності та децентралізації.

Децентралізація влади неділима від ідеї її єдності. І в цьому відношенні Конституція України відповідає західній доктрині децентралізації. Управління

здійснюють децентралізовані суб'єкти влади, у тому числі органи місцевого самоврядування. Децентралізація передбачає передачу ряду державних повноважень місцевим органам, які не зв'язані відносинами субординації з державними структурами. Але при цьому передача повинна обмежуватися межами, за якими вони означали б незалежність.

Стан опрацювання цієї проблематики. Аналіз проблем децентралізації тією чи іншою мірою здійснювався у працях представників вітчизняних наук адміністративного і конституційного права, наук з державного управління, насамперед у працях М.О. Баймуратова, Ю.П. Битяка, В.К. Колпакова, В.В. Кравченка, А.Р. Крусян, А.О. Селіванова та інших дослідників.

Разом з тим наявні дослідження присвячені окремим аспектам децентралізації, що є причиною виникнення необхідності у комплексному системному дослідженні конституційно-правових проблем концепції децентралізації публічної влади в Україні.

Метою статті є проведення аналізу концепції децентралізації як основи реформування організації публічної влади в Україні та розробка пропозицій із вдосконалення конституційного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Конституції України, органи місцевого самоврядування не є органами державної влади, що передбачає автономність місцевого самоврядування від органів державної влади в структурно-організаційному змісті. Але будучи виведеними Конституцією України із системи органів державної влади в структурно-організаційному плані, органи місцевого самоврядування залишаються в змістовно-функціональному значенні в системі державно-владних відносин. Організаційно відокремлені від державної влади органи місцевого самоврядування пов'язані з нею в різноманітних сферах діяльності. Саме створення та функції органів місцевого самоврядування визначаються актами органів державної влади. Вони діють відповідно до єдиної державної політики – економічної, соціальної та ін., можуть наділятися відповідними державними повноваженнями, брати участь у реалізації державних програм.

Законодавство більшості держав сучасного світу в тій чи іншій формі поділяє повноваження органів публічної адміністрації на обов'язкові та факультативні (добровільні). До обов'язкових повноважень входять, як правило, життєво важливі для місцевих колективів питання, яким надається загальнодержавне значення: підтримка громадського порядку та безпеки, організація дошкільної, початкової, а іноді й середньої освіти населення (включаючи утримання шкільних приміщень, дитячих садків, спеціалізованих установ для дітей-інвалідів), територіальне планування, управління землекористуванням, протипожежна охорона, водопостачання, каналізація, скидання стічних вод, утилізація комунальних відходів, контроль за забрудненням навколишнього середовища, охорона здоров'я, експлуатація санітарних установ, забезпечення населення електрикою, газом та теплом, освітлення та прибирання вулиць, регулювання дорожнього руху, утримання доріг, комунальних кладовищ, організація ритуальних послуг, розвиток торгівлі та ринків і т.п.

Обсяг обов'язкових повноважень, передбачених законом, може залежати від кількості населення відповідної територіальної одиниці. Законодавство Венесуели, наприклад, передбачає, що в кожному міському районі з населенням більше 1 тисячі жителів повинні існувати такі служби: питної води, освітлення вулиць та будинків, міських доріг, громадських вбиралень, служби освіти та медичної допомоги. У міських районах із населенням більше 5 тисяч жителів, крім того, повинні функціонувати служба каналізації, пожежна частина та ін.[2, с. 95].

Аналогічний підхід використовується в Іспанії в Законі про основи місцевих порядків 1985 р.

Держава, як правило, встановлює мінімальні стандарти обов'язкових послуг, слідує за їх виконанням, гарантуючи тим самим певний захист населення у випадку неефективності дій або бездіяльності місцевої влади. При невиконанні місцевими органами своїх обов'язкових повноважень можливі такі заходи впливу на них: з місцевої влади можуть бути стягнуті збитки, спричинені таким невиконанням; вони можуть бути позбавлені урядових субсидій; відповідні функції можуть бути здійснені владою вищестоящого рівня управління або передані відповідним спеціалізованим організаціям; в деяких випадках можливий розпуск місцевої ради [3, с. 39].

Факультативні повноваження реалізуються місцевими органами на власний розсуд, в залежності від фінансових можливостей останніх. До них найчастіше належать різноманітні види обслуговування населення та організація його дозвілля: комунальне житлове будівництво, ремонт будинків, створення муніципальних комунально-побутових підприємств, організація комунального громадського транспорту, підтримка та обслуговування соціально незахищених прошарків населення, призначення із муніципальних коштів доплат до пенсій та допомоги, організація масових заходів, розвиток художньої самодіяльності, забезпечення роботи спортивних майданчиків, басейнів, театрів, бібліотек, облаштування прилеглих до них територій і т.п. Стандарти факультативних послуг, як правило, не встановлюються зверху, а розробляються безпосередньо на місцях.

Слід вказати, що конституційне законодавство ряду країн (Австрія, ФРН, Фінляндія, Чехія, Японія) виділяє і так звану «делеговану» (доручену) компетенцію місцевих органів, близьку за функціональним призначенням до обов'язкових повноважень, тобто компетенцію, яка передається їм вищестоящою владою.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні передбачає, що органам місцевого самоврядування базового рівня надаються повноваження відповідно до їх кадрового, фінансового, інфраструктурного потенціалу та ресурсів на новій територіальній основі.

Основними повноваженнями органів місцевого самоврядування базового рівня є забезпечення: місцевого економічного розвитку; розвитку місцевої інфраструктури, інформаційних мереж, об'єктів соціального та культурного призначення; планування розвитку території громади; вирішення питань забудови території (відведення земельних ділянок, надання дозволів на будівництво, прийняття в експлуатацію будівель); благоустрою території; надання житлово-комунальних послуг (централізоване водо-, тепlopостачання і водовідведення, вивезення та утилізація відходів, утримання будинків і споруд, прибудинкових територій комунальної власності); організації пасажирських перевезень на території громади; утримання вулиць і доріг у населених пунктах; громадської безпеки; гасіння пожеж; управління

зкладами середньої, дошкільної та позашкільної освіти; надання послуг швидкої медичної допомоги, первинної охорони здоров'я з профілактики хвороб; розвитку культури та фізичної культури (утримання та організація роботи будинків культури, клубів, бібліотек, стадіонів, спортивних майданчиків); надання соціальної допомоги через територіальні центри; надання адміністративних послуг через центри надання таких послуг.

Повноваження передаються державою органам місцевого самоврядування, що діють на тому рівні адміністративно-територіального устрою, на якому можливо і доцільно їх здійснювати з огляду на кадровий, фінансовий, інфраструктурний потенціал та ресурси, необхідні для реалізації повноважень на такому рівні.

Для оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою необхідно забезпечити: удосконалення системи залучення громадськості до розроблення управлінських рішень і контролю за їх реалізацією; визначення достатньої податкової бази, що дасть змогу забезпечити виконання органами місцевого самоврядування власних повноважень з урахуванням об'єктивних критеріїв фінансування державою делегованих повноважень; утворення на кожному адміністративно-територіальному рівні представницьких органів місцевого самоврядування з власними виконавчими органами; ефективний державний контроль за дотриманням органами місцевого самоврядування вимог Конституції та законів України [1].

Відповідно до ст. 140 Конституції України, «місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [4], однак самостійність не є абсолютною. Зазначений вище Ванкуверський проект містить рекомендації щодо контролю за роботою органів місцевого самоврядування зі сторони органів державної влади, які застосовуються суворо відповідно до встановлених процедур і тільки в тих випадках, які визначені в Конституції або законі. Нагляд повинен зводитись до перевірки правомірності вже вчинених дій місцевих органів влади та враховувати принцип автономності цих органів.

Є.В. Єнгібарян зазначає, що «державна контролює діяльність органів місцевого самоврядування. Це здійснюється як центральними органами державної влади, так і їх представниками (префектами, комісарами, губернаторами тощо). Вони використовують різні форми такого контролю аж до скасування актів органів місцевого самоврядування, зміщення мера, а в деяких країнах і розпуск муніципальних рад. Особливо у зв'язку з дотаціями з центру органам місцевого самоврядування у державі зберігаються великі можливості фінансового контролю за діяльністю цих органів, не кажучи вже про вплив на них через судові органи» [5, с. 507].

Ванкуверський проект допускає установлення в законі умов для відсторонення (припинення повно-

важень) органів місцевої влади. При цьому принципове значення має визначення ним правила, згідно якому, якщо з'являється можливість розпуску місцевих органів влади або необхідність відсторонення органів місцевої виконавчої влади, цей процес повинен відбуватися відповідно до закону.

Для країн з континентальною моделлю характерна активна роль представників державної адміністрації на місцях, які призначаються зверху. Такі представники можуть функціонувати як у всіх адміністративно-територіальних одиницях, так і виключно на регіональному рівні (держави континентальної Європи). Роль державної адміністрації в системі місцевого управління полягає у тому, що вона дозволяє посилити державні засади, покращити координацію територіальних підрозділів центральних міністерств, спрямувати діяльність муніципальних органів на вирішення не тільки локальних, але й певних загальнонаціональних завдань. Це сприяє координації місцевого управління з іншими елементами механізму публічної влади, підвищує ефективність діяльності виконавчої влади загалом.

Відповідно до Проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» [6], ст. 117 Конституції України пропонується викласти у такій редакції: «Голови державних представництв на відповідній території: 1) здійснюють нагляд за відповідністю актів органів місцевого самоврядування Конституції та законам України; 2) координують та спрямовують роботу державних інспекцій на місцевому рівні; 3) координують роботу територіальних органів центральних органів виконавчої влади; 4) координують діяльність усіх територіальних органів центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах надзвичайного та воєнного стану; 5) здійснюють інші повноваження, визначені Конституцією та законами України».

На нашу думку, відповідальність за втручання у справи місцевого самоврядування повинна лежати на центральних та регіональних органах влади, але оцінка правильності такого втручання, можливість перегляду прийнятого рішення повинна здійснюватися незалежними інститутами, такими як суд. Це одна з гарантій самостійності місцевого самоврядування, дотримання або недотримання якої показує, наскільки є реальним місцеве самоврядування в державі як особливої децентралізованої форми демократичної влади.

Виходячи з вищевикладеного, на нашу думку, п. 1 ст. 117 проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» слід вилучити. На даному етапі державного будівництва в Україні важливо створити таку систему управління загалом, яка була б максимально ефективною у відповідних умовах, щоб кожний рівень публічної влади носив політичну та адміністративну відповідальність за результати роботи, спрямованої на розвиток територій, забезпечення належного благополуччя членів територіальної громади.

Правовим постулатом європейського законодавства, який визначає розподіл повноважень різних

рівнів публічної влади є принцип субсидіарності, послідовно викладений у Європейській Хартії місцевого самоврядування. Він є відправною ланкою для здійснення практичних дій і передбачає певний ієрархізований механізм взаємодії (розподілу) повноважень різного рівня – від центрального до регіонального чи місцевого – й може вважатись принципом теорії урядування. При цьому передача повноважень на більш високий рівень управління може здійснюватись лише тоді, коли їхнє виконання на нижчому рівні є неможливим.

У сучасній вітчизняній літературі вже утверджена думка про те, що «першим завданням є розробка такої державної регіональної політики, яка була б спрямована на підвищення якості життя людини і заклала підґрунтя саморозвитку регіонів, врахування притаманних їм особливостей, і, як наслідок, позбавлення диспропорцій... Має відбутися глибока децентралізація влади і значну частину повноважень буде передано на рівень місцевого самоврядування. Без зміцнення цієї владної ланки та її матеріально-технічної бази реалізувати цю доктрину неможливо» [7, с. 6]. Як слушно зазначає А.А. Пухтецька, «з висловленими твердженнями не можна погодитись, оскільки у європейських країнах принцип децентралізації займає провідне місце в організації державної, зокрема, виконавчої влади» [8, с. 113].

Принцип децентралізації має дві основні форми: територіальна, або політична децентралізація та функціональна, або технічна децентралізація.

Елементами територіальної, або політичної децентралізації є офіційне визнання державою існування адміністративно-територіальних утворень; надання адміністративно-територіальним утворенням статусу юридичної особи; організація адміністративно-територіальних утворень на виборній основі; передання окремих повноважень держави на підставі закону відповідним децентралізованим органам влади.

Функціональна, або технічна децентралізація має такі елементи: виокремлення із загального обсягу публічної діяльності певного виду діяльності (наприклад, у Франції функціональна децентралізація проявляється у поділі означеного обсягу публічної діяльності за послугами, що надаються органами публічної адміністрації, і має назву децентралізація за послугами); надання повноважень щодо управління таким видом діяльності окремій спеціалізованій установі (організації); надання статусу юридичної особи відповідним децентралізованим органам влади [9, с. 25].

Як зазначає В.І. Борденюк, «до проявів децентралізації виконавчої влади слід віднести розподіл функцій і повноважень між органами виконавчої влади, зокрема, між Кабінетом Міністрів з одного боку, та міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади – з іншого. Суди ж можна віднести і розподіл повноважень між центральними і місцевими органами виконавчої влади» [10, с. 21].

Поділяємо позицію А.А. Пухтецької, відповідно до якої «визначення в актах законодавства вимог принципу функціональної децентралізації сприятиме

удосконаленню організації системи органів виконавчої влади загалом; наближенню надання публічних та інших адміністративних послуг громадянам та іншим приватним особам (покращення доступу); залученню суб'єктів приватного права до виконання окремих повноважень публічної адміністрації, адже в Україні не достатньо повною мірою враховуються положення рекомендацій Ради Європи, а також досвід провідних європейських країн щодо залучення осіб приватного права (тобто переважно приватних юридичних осіб) до виконання завдань і окремих повноважень органів публічної адміністрації. Що стосується компетенційного аспекту застосування принципу децентралізації, слід вказати на те, що в європейських країнах переважає поділ компетенції органів публічної адміністрації за основними видами публічних (в т. ч. адміністративних) послуг (тобто переважало застосування принципу функціональної децентралізації), що ними надаються або надання яких здійснюється під наглядом згаданих органів».

Сьогодні такі держави Європи, як Швеція, Португалія, Греція пішли ще далі шляхом децентралізації. Ідеї фіскальної автономії, коли регіональні бюджети формуються з податків, що збираються на місцях і що залишаються в місцевому бюджеті, а не за рахунок вливань з центру, міцно прижилися на Європейському континенті. Місцева влада, на думку європейських чиновників, повинна нести відповідальність не тільки перед виборцями, а й перед платниками податків [11, с. 22].

Сучасна політико-правова реальність доводить, що Україна потребує децентралізації управління, що можливо тільки в процесі реформування місцевого самоврядування з одночасним проведенням адміністративно-територіальної реформи. Недосконалість місцевої влади в Україні, її невідповідність європейським стандартам та принципам обумовлює необхідність пошуку шляхів для реформування.

У. Булманн виділяє наступні загальні причини регіоналізації та децентралізації національних держав в Європейському Союзі: спроба модернізації політичних систем, яка завжди спирається на особливі національні традиції; спроба надати регіонам більш широке поле для маневру, тобто самостійного росту, внутрішнього розвитку та залучення зовнішніх ресурсів перед обличчям глобалізації; спроба виживання сучасних національних держав в силу ускладнення соціальних, економічних та екологічних проблем, що вимагають іншого підходу, ніж традиційний універсальний ієрархічний підхід «зверху вниз»; відображення культурно-історичних проблем і відповідь на вимоги територіальної автономії, розширення політичних прав регіонів; поглиблення інтеграційних процесів та їх проникнення в компетенції регіонів [12, с. 9].

Вкрай важливо відзначити, що кожна із західноєвропейських країн використовує власні підходи, буде власну модель регіоналізації або децентралізації, причому порівняльний аналіз цих моделей показує, що: по-перше, жодна із згаданих держав, оформляючи нові відносини між центром і регіонами, не йде

шляхом федералізації, тобто побудова федеративної держави не є офіційно декларованою метою; по-друге, всі моделі регіоналізації більшою чи меншою мірою асиметричні, таким чином, держава не має на меті вибудовування єдиного алгоритму взаємовідносин між національним центром і всіма регіонами.

Тут слід зробити два зауваження. По-перше, можна з вагомими підставами припустити, що вибір сучасної моделі регіоналізації тісно пов'язаний з історичними стратегіями територіально-політичного будівництва тієї чи іншої національної європейської держави. По-друге, у кожній державі є свого роду «мотори» регіоналізації – регіони з розвинутою політичною культурою і високим рівнем регіональної самосвідомості, які найбільш активно і послідовно виступають за досягнення нового балансу розподілу владних повноважень між регіонами і центром.

Модель регіоналізації у Великобританії носить особливу назву – деволюція. Деволюція – це процес перерозподілу політичної влади, її дифузія, поступове «переливання» влади зверху вниз зі створенням в регіонах власної системи політичних інститутів або розширенням компетенцій вже існуючих. Найбільш істотну роль в артикулюванні вимог периферійних регіонів стосовно Лондону зіграла Шотландія.

Програма деволюції державної влади у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії передбачає відхід від централізованого державного регулювання основ місцевого самоврядування, у зв'язку з чим регламентація його здійснення проводиться Парламентом Шотландії, Асамблеями Уельсу та Північної Ірландії, для Англії – Парламентом Сполученого Королівства. У поєднанні з можливістю кожного населеного пункту обрати організаційну форму і деякі інші особливості, відповідно до яких буде здійснюватися місцеве самоврядування. Це робить муніципальне управління в державі різноманітним і задовольняє потреби кожної територіальної громади в залежності від її розміру, історичних особливостей, потреб і т.д. [13, с. 331].

Таким чином, французька децентралізація має більш «замкнутий» характер: національний центр і регіони – ось основні сторони, що вибудовують нові відносини та домагаються нової рівноваги. У Великобританії ситуація інша: регіони (насамперед Шотландія) активно залучені в європейський контекст, в інтеграційні процеси, прагнучи увійти до ЄС-напрямку, більш того, зробити ЄС третьою стороною в моделі деволюції.

На нашу думку, принцип деволюції має похідний характер від таких основних інституційних принципів, що впливають із розподілу влади: принципу децентралізації, централізації та деконцентрації.

Висновки. В Україні слід спростити модель побудови системи органів публічної адміністрації з урахуванням принципу функціональної децентралізації за основними видами публічних послуг, що ними надаються.

Оскільки перелік предметної підвідомчості місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій значною мірою збігаються, що певною мірою обумовлене суміжністю їхніх функцій, слід відійти від практики створення центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, доцільність яких обумовлюється переважно політичними чинниками.

Також слід звузити предмет взаємодії державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування до контролю діяльності останніх, делегування повноважень у визначеному порядку, а також здійснення комунікації між органами місцевого самоврядування та центральними органами державної влади [14, с. 41].

Взаємодія місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування має ґрунтуватися на засадах максимального розмежування їхніх функцій. Усі питання, що знаходяться у компетенції місцевого самоврядування та делегуються державним адміністраціям, мають бути передані новоствореним виконавчим органам відповідних рад. За державними адміністраціями мають бути закріплені функції, що належать до компетенції держави [15, с. 170]. Повністю поділяємо дану точку зору.

Запровадження в Україні європейських принципів та стандартів діяльності органів публічної адміністрації, що базуються на принципах належного врядування, за своїм змістом не є імперативом для кожної окремої країни. Навпаки, за традицією, що склалася в європейських країнах, національні публічні адміністрації є незалежними і самостійними у вирішенні питань, що стосуються функціонування даного інституту [16, с. 30].

При цьому слід звернути увагу на те, що децентралізаційні процеси, що відбуваються в Україні, передбачають поступову передачу прав і обов'язків на нижчі рівні управління, однак Україна повинна самостійно визначати ступінь децентралізації управлінських процесів, враховуючи особливості адміністративно-територіального устрою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/konceptsiya-reformuvannya-miscevogo-samovryaduvannya-ta-teritorialnoyi-organizaciyi-vladi-v-ukrayini-333230/rozporjadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-01-04-2014-r--n-333-r-pro-shvalennya-konceptsiyi-reformuvannya-miscevogo-samovry-669451/>.
2. Штанина М.А. Административное право в странах Латинской Америки / Штанина М.А. – М., 1994. – С. 95–96.
3. Черкасов А.И. Местное управление в конституционном механизме стран современного мира / Черкасов А.И. – М.: Юрлитинформ, 2014. – 192 с.
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із. зм. і доп.) // Відомості Верховної Ради України від 23 липня 1996 р., № 30. – Ст. 141.
5. Енгибарян Р.В. Сравнительное конституционное право : [учеб. пособ.] / Р.В. Енгибарян. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2007. – 543 с.

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/konceptiya-reformuvannya-miscevogo-samovryaduvannya-territorialnoyi-organizaciyi-vladi-v-ukrayini-333230/porivnyalna-tablicya-do-proektu-zakonu-ukrayini-pro-vnesennya-zmin-do-konstituciyi-ukrayini-schodo-decentralizaciyi-vladi-619673/>.
7. Саморозвиток територій уможливить децентралізація // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 122. – С. 6.
8. Пухтецька А.А. Європейські принципи адміністративного права : [моногр.] / А.А. Пухтецька. – За ред. д.ю.н., проф. В.Б. Авер'янова. Вид. друге, доопрац. і доповн. – К.: Логос, 2014. – 237 с.
9. Maillot J.-M. Institutions administrative / J.-M. Maillot – Paris: Hachette Livre, 2005. – P. 25.
10. Борденюк В.І. Децентралізація державної влади і місцеве самоврядування: поняття, суть та форми (види) / В.І. Борденюк // Право України. – 2005. – № 1. – С. 21–25.
11. Исенжулов Б.А. Кислородный баллон децентрализации / Б.А. Исенжулов. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ng.ru/ideas/2011-09-12/9_decentral.html.
12. Bullmann U. The Politics of the Third Level. In: The Regional Dimension of the European Union / U. Bullmann. – Ch. Jeffery (ed.), London, 1997. – P. 9–10.
13. Конституційне право зарубіжних країн. Том 1: Загальна частина / [за ред. Н.В. Мішиної, В.О. Міхальова]. – Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2014. – 340 с.
14. Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування у межах нової системи територіальної організації влади в Україні: Аналітична доповідь [за ред. Г.В. Макарова]. – К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2011. – 54 с.
15. Правові засади оптимізації адміністративно-територіального устрою України : [моногр.] / [Кресіна І.О. (кер. авт. кол.) та ін.]; [ред. І.О. Кресіна]. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво «Логос», 2013. – 296 с.
16. Державно-правові та суспільно-політичні перетворення в Україні: проблеми і перспективи: Матеріали спільного засідання вчених рад Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Інституту політичних та етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України та Інституту історії України НАН України / ред. Ю.С. Шемшученко. – К.: ТОВ «Юридична думка», 2010. – 104 с.

УДК 342.95

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МВС В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

METHODOLOGICAL APPROACHES TO STUDY THE PROBLEMS OF IMPROVEMENT OF POLICE IN RESTRUCTURING

Глуховець В.А.,

кандидат юридичних наук,

докторант

Запорізького національного університету

У статті висвітлюються питання методології дослідження проблем удосконалення діяльності МВС України в умовах реформування. Обґрунтовується, що під методологією наукового дослідження проблем діяльності МВС України в умовах реформування правоохоронної сфери слід розуміти сукупність особливих пізнавальних засобів (принципів, прийомів і методів пізнання, форм організації та проведення наукового дослідження), завдяки яким вирішуються дослідницькі завдання щодо удосконалення діяльності МВС України в умовах реформування правоохоронної сфери держави.

Ключові слова: методологія, дослідження, пізнання, наука, МВС України, реформування.

В статье освещаются вопросы методологии исследования проблем усовершенствования деятельности МВД Украины в условиях реформирования. Обосновывается, что под методологией научного исследования проблем деятельности МВД Украины в условиях реформирования правоохранительной сферы следует понимать совокупность особых познавательных средств (принципов, приемов и методов познания, форм организации и проведения научного исследования), благодаря которым решаются исследовательские задания относительно усовершенствования деятельности МВД Украины в условиях реформирования правоохранительной сферы государства.

Ключевые слова: методология, исследование, познание, наука, МВД Украины, реформирование.

In the article the questions of methodology of research of problems of improvement of activity of MHA of Ukraine are illuminated in the conditions of reformation. Grounded, that under methodology of scientific research of problems of activity of MHA of Ukraine it follows to understand in the conditions of reformation of law-enforcement sphere totality of the special cognitive facilities (principles, receptions and methods of cognition, forms of organization and realization of scientific research) due to that research tasks decide in relation to the improvement of activity of MHA of Ukraine in the conditions of reformation of law-enforcement sphere of the state.

Key words: methodology, research, cognition, science, MHA of Ukraine, reformation.